

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра економіки і бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри економіки і бізнесу

доц., к.е.н. Лариса БОЛТЯНСЬКА
«30» серпня 2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«HR ПРОЦЕСИ В БІЗНЕСІ»**

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності **051 «Економіка»** за ОПІ Економіка
(на основі повної загальної середньої освіти
та фахового молодшого спеціаліста)
факультет економіки та бізнесу

2023 – 2024 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «HR процеси в туристичній діяльності» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП Економіка (на основі повної загальної середньої освіти та молодшого спеціаліста) – Запоріжжя, ТДАТУ. 2023 - 12 с.

Розробник: Ірина Колокольчикова, д.е.н., професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Економіка і бізнес»

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1
Завідувач кафедри економіки і бізнесу

 Лариса БОЛТЯНСЬКА
«30» серпня 2023р.

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 051 «Економіка» за ОПП Економіка (на основі повної загальної середньої освіти та молодшого спеціаліста)

Протокол від « 04» вересня 2023 року № 1

Голова, доц. _____ Юлія ВОРОНІНА
« 04 » вересня 2023 року

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 6	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 180 годин	Напрямок підготовки: 051 «Економіка»	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		2,4-й	3, 7-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять - 4 год. самостійна робота студента – 11 год.	Ступінь вищої освіти «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	10 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	20 год.
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	150 год.
		Форма контролю: диференційований залік	

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу - поглиблення теоретичних знань, оволодіння сучасними методологічними інструментами та практичними навичками для ефективного управління людськими ресурсами з боку майбутніх фахівців в сучасному бізнес-середовищі в діяльності суб'єктів ринку.

Завдання курсу - ознайомлення студентів з теоретичними основами процесів та інструментів управління персоналом на основі обраних моделей реалізації функції персоналу; теоретична підготовка студентів для створення кадрових документів; формування навичок, необхідних для створення правил і процедур, пов'язаних із застосуванням кадрових документів.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Теоретичні аспекти дослідження HR – процесів в бізнесі»

Тема 1. Сутність управління людськими ресурсами [1, с. 6 – 18; 3, с. 4 – 15; 4, с. 18 - 25]

Понятійно – категоріальний апарат дисципліни, ринок праці, методологічні аспекти управління людськими ресурсами.

Тема 2. Управління людськими ресурсами фірми [1, с. 19 – 25; 3, с. 16 - 32; 4, с. 26 - 33]

Управління людськими ресурсами в системі керування організацією. Створення служби управління людськими ресурсами і її ролі у системі керуванні фірмою. Формування стратегії управління людськими ресурсами й політики її реалізації. Кількісні і якісні характеристики людських ресурсів організації. Трудовий потенціал фірми й модель компетенцій її людських ресурсів.

Тема 3. Формування людських ресурсів організації [1, с. 39 - 77; 3, с. 58-87; 4, с. 47 - 87]. Планування людських ресурсів організації. Пошук і добір працівників. Добір комплектування персоналу. Лізинг персоналу. Формування людських ресурсів організації шляхом управління процесом вивільнення персоналу. Командне будівництво.

Тема 4. Оцінка і розвиток людських ресурсів [1, с. 26 - 38; 3, с. 33-57; 4, с. 34-45]

Професійна орієнтація і адаптація. Управління процесом навчання трудовим навичкам і розвитком людських ресурсів. Перепідготовка персоналу. Оцінка людських ресурсів організації. Формування й реалізація резерву персоналу організації

Змістовий модуль 2. «Практичні аспекти дослідження HR – процесів в бізнесі»

Тема 5. Процес реалізації людських ресурсів фірми [1, с. 175-195; 3, с. 188-197; 4, с. 187- 195]

Організація робочих місць і забезпечення безпечних умов праці.

Організація використання людських ресурсів у процесі функціонування організації. Нормування трудових процесів в організації. Регламентація трудової діяльності в процесі управління людськими ресурсами.

Тема 6. Управління людськими ресурсами в організації [1, с. 166-175; 3, с. 179 - 189; 4, с. 179 - 187]

Формування апарату управління підприємством. Організація й нормування управлінської праці. Зміст роботи керівника по управлінню людськими ресурсами. Виявлення і реалізація резервів зниження витрат праці й підвищення його продуктивності.

Тема 7. Мотивація й організація оплати праці персоналу організації. [1, с. 78 - 99; 3, с. 89 - 111; 4, с. 88 - 113]

Сутність мотивації й основні концепції трудової мотивації. Організація оплати праці. Формування сучасних мотиваційних систем в організації. Зарубіжний досвід формування мотиваційних систем.

Тема 8. Соціальний діалог і соціальна відповідальність учасників бізнес – процесу. [1, с. 100-125; 3, с.113-127; 4, с. 116-145].

Організаційна (корпоративна) культура й управління людськими ресурсами. Керування поведінкою й дисципліною в системі управління людськими ресурсами. Соціальне партнерство в організації. Корпоративна соціальна відповідальність.

3.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість					балів
			Годин					
			лк	лаб.	пр.	СРС		
Змістовий модуль 1 «Теоретичні аспекти дослідження ризиків в туризмі»								
1	Лекція 1	Сутність управління людськими ресурсами.	2	-	-	-	-	
	Практична робота 1	Сутність управління людськими ресурсами.	-	-	4	-	5	
	Самостійна робота 1	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	8	5	
2	Лекція 2	Управління людськими ресурсами фірми	-	-	-	-	-	
	Практична робота 2	Управління людськими ресурсами фірми	-	-	2	-	5	
	Самостійна робота 2	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	8	5	
3	Лекція 3	Формування людських ресурсів організації	2	-	-	-	-	
	Практична робота 3	Формування людських ресурсів організації	-	-	2	-	5	
	Самостійна робота 3	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	8	5	
4	Лекція 4	Оцінка і розвиток людських ресурсів	2	-	-	-	-	
	Практична робота 4	Оцінка і розвиток людських ресурсів	-	-	2	-	5	
	Самостійна робота 4	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	12	5	
5, 6	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі. Підготовка до ПМК 1	-	-	-	14	-	
	ПМК I	Підсумковий контроль за змістовий модуль I	-	-	-	-	10	
Всього за змістовий модуль 1 – 90 год.			6	-	10	44	50	
Змістовий модуль 1 «Практичні аспекти визначення впливу ризиків в туризмі»								
11	Лекція 7	Процес реалізації людських ресурсів фірми. Управління людськими ресурсами в організації	-	-	-	-	-	
	Практична робота 7	Процес реалізації людських ресурсів фірми. Управління людськими ресурсами в організації	-	-	4	-	5	
	Самостійна робота 7	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	5	
12	Лекція 8	Мотивація й організація оплати праці персоналу організації.	2	-	-	-	-	
	Практична робота 8	Мотивація й організація оплати праці персоналу організації.	-	-	2	-	5	

	Самостійна робота 8	Робота на навчально- інформаційному порталі	-	-	-	10	5
13	Лекція 9	Соціальний діалог і соціальна відповідальність учасників бізнес – процесу.	2	-	-	-	-
	Практична робота 9	Соціальний діалог і соціальна відповідальність учасників бізнес – процесу.	-	-	4	-	5
	Самостійна робота 9	Робота на навчально- інформаційному порталі	-	-	-	14	5
14, 15	Самостійна робота	Робота на навчально- інформаційному порталі. Підготовка до ПМК 2	-	-	-	14	10
	ПМК II	Підсумковий контроль за змістовий модуль II	-	-	-	-	10
<i>Всього за змістовий модуль 2 – 90 год.</i>			4	-	10	48	50
<i>Всього з навчальної дисципліни – 180 год.</i>							100

4. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПМК

1. Якими аспектами визначається режим відтворення населення?
2. Як охарактеризувати статево вікову структуру населення на підставі «провалів»?
3. Як охарактеризувати статево вікову структуру населення на підставі «опуклостей»?
4. Основні складові статевовікової структури.
5. Демографічний аспект людських ресурсів як економічної категорії.
6. економічний аспект людських ресурсів як економічної категорії.
7. Соціальний аспект людських ресурсів як економічної категорії.
8. Розвиток вистав про людські ресурси як суб'єктові економічного життя.
9. Етапи процесу управління маркетингом людських (трудових) ресурсів на ринку праці.
10. Основні концептуальні підходи до аналізу функціонування сучасного ринку праці.
11. Комплексна система управління людським (трудовим) ресурсом організації (її персоналом).
12. Місія управління людським ресурсом організації
13. Що є основними тенденціями, що характеризують зміни, що відбуваються в політику керування людськими ресурсами (політиці управління персоналом, кадровій політиці) туристичної фірми.
14. Синергетичний ефект технологія управління людськими ресурсами.
15. Сучасні підходи до управління персоналом.
16. Досвід зарубіжних країн щодо моделі управління персоналом.
17. Показники ефективності використання людського ресурсу на фірмі.
18. Специфіка управління людськими ресурсами.
19. Етапи формування організаційної структури системи управління людськими ресурсами (персоналом) організації.
20. Зміст стратегії управління людськими ресурсами.
21. Що таке планування людських ресурсів організації?
22. Мета планування людських ресурсів організації.
23. Принципи добіру і комплектування персоналу у туристичній фірмі.
24. Внутрішні ресурси організації при комплектуванні персоналу підприємства.
25. Зовнішні ресурси організації при комплектуванні персоналу підприємства.
26. Механізм відбору персоналу в організації.
27. Що таке лізинг персоналу?
28. Ціль аутстаффінга.
29. Що таке аутсорсинг?
30. Показники оцінки ефективності процесу пошуку, відбору і комплектування персоналу туристичної фірми.
31. Ринкові вимоги до вибору професії.
32. Основне завдання професійної орієнтації.

33. Принципові цілі професійної орієнтації для конкретної організації.
34. Елементи система професійної орієнтації.
35. Основні вимоги до виконавця.
36. Ключові елементи системи адаптації.
37. Передумови підготовки персоналу організації.
38. Існуючі категорії працівника.
39. Як відбувається безперервне навчання персоналу організації?
40. Складові безперервної системи навчання персоналу
41. Класифікація робочих місць за існуючою класифікацією.
42. Напрями організації робочих місць.
43. Функції обслуговування системи обслуговування робочого місця.
44. На які класи поділяються умови праці працівника?
45. Напрями регламентація режимів праці й відпочинку.
46. Що таке трудова дисципліна?
47. Що таке технологічна дисципліна?
48. Що таке виробнича дисципліна?
49. Розкрити зміст принципу системності праці.
50. Розкрити зміст принципу комплексності праці.
51. Розкрити зміст принципу економічності праці.
52. Розкрити зміст принципу гуманізації праці.
53. Які складові становлять цілісну систему управління організацією?
54. Фактори, які визначають створення структур управління організації.
55. Основні типи організаційних структур побудови апарату управління.
56. Особливості і переваги лінійної організаційної структури.
57. Особливості і переваги функціональної організаційної структури.
58. Особливості і переваги адаптивної організаційної структури.
59. Типи адаптивних організаційних структур.
60. Що така робоча зона? Які вимоги до її організації?
61. Трактуювання терміну «мотивація».
62. Трактуювання терміну «трудова мотивація».
63. Найпоширеніші теорій мотивації праці "класичної" школи.
64. Зміст теорії адміністрування Анри Файоля.
65. Принципи наукової організації праці Фредеріка У. Тейлора
66. зміст теорії раціональної бюрократії* Макса Вебера.
67. Синтетична концепція управління Лютера Гьюлика, Витчера Муни й Ліндалла Урвіка
68. Суть та види заробітної плати.
69. Що таке соціальні гарантії?
70. Принципи формування підходів до оплати праці працівників.
71. Що таке організаційна структура?
72. Основні підходи до діагностики й вивченню організаційної (корпоративної) культури.
73. Що таке «позитивна» культура організації?
74. Що таке «негативна» культура організації?
75. Сучасні групування культур організації.

76. Показники оцінки сильної культури.
77. Передумови створення ефективної корпоративної культури.
78. Поняття, що характеризують психологічні особливості індивідууму та його поведінку.
79. Фактори, що впливають на поведінку людини в організації.
80. Типи поведінки людей в організації.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Бруй О. Стратегічне управління в українських бібліотеках: результати опитування [Текст] / О. Бруй // Вісник книжкової палати : науково-практичний журнал. - 2017. - № 3. - С. 37-41
1. Жигайло Н. Комунікативний менеджмент: навчальний посібник / Н. Жигайло. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2012. 368 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://econom.lnu.edu.ua/course/komunikatyvnyj-menedzhment>.
2. Іщенко М.І., Міщук Є.В., Адамовська В.С., Усик Д.Д. Комунікаційний менеджмент в сучасних організаціях. *ДонДУУ МЕНЕДЖЕР*. 2018. № 3(80). 39-45. <https://ects.udau.edu.ua/assets/files/programs/agronomiya/bakalavr/ok-6-komunikativnij-menedzhment-selabus.pdf>
3. Етика ділового спілкування : навчальний посібник для вузів / за ред.Т.Б. Гриценко, Т.Д. Іщенко, Т.Ф. Мельничук. К. : Центр учбової літератури, 2007. 344 с. http://www.cul.com.ua/preview/Etika_dilovogo_spilk_Gricenko.pdf
4. Коваль А.П. Культура ділового мовлення. Писемне та усне ділове спілкування. К.: Вища школа, вид. при КДУ, 1977. 295 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.twirpx.com/file/621312/>
5. Порохня В.М., Безземельна Т.О., Кравченко Т.А. Стратегічне управління [Електронний ресурс] : навч. посібник : рекомендовано МОН України / В. М. Порохня, Т. О. Безземельна, Т. А. Кравченко. - Електрон. текстові дані. - К. : Центр учбової літератури, 2012. - 1 файл ; 224 с.

Допоміжна

1. Актуальні проблеми економіки.
2. Бізнес.
3. Економіка України.
4. IMAGE.ua.
5. Імідж сучасного педагога.
6. Регіональна економіка.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Internet сайти:

1. Офіційний сайт Президента України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
3. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського . [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

4. Навчально-освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua>
5. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>
6. Методичний кабінет кафедри економіки і бізнесу.
7. Сайт кафедри економіки і бізнесу <http://feb.tsatu.edu.ua/faculty/department-of-business/>
8. Internet.